

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 "
 Helyben hához hordva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 "
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
 ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáca-utca 3.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására
 vagy megőrzésére nem vállal közt.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, július 23.

Magyar fajpolitikát.

Nagy szerencse, hogy a sokat emlegetett fiumei rezolúciót sikerült eltemetni, még mielőtt nagyobb bajokat csinálhatott volna. A koalíció be fogja látni, hogy szerencsétlenség lenne a horvátokkal szövetséget kötni s ennek megfelelőleg fogja irányítani további politikáját.

Ha nem volnánk magyarok, kétségbe kellene esnünk, annyira egyedül állunk.

Tisztában van mindenki azzal, hogy a közjogi kérdések miatt egyszer le kell számolnunk Ausztriával. Ezek a kérdések vannak egész politikánk háta megett. Közjogi vita a magyar állam megerősödésének első feltétele: az önálló vámtérület. Közjogi kérdések miatt uszították reánk Bécsből a darabontokat, a szocialistákat és a horvátokat. Bécs feltékeny irigységgel nézi, mi pedig aggódó szeretettel munkáljuk a magyar függetlenség békés kibontakozását. Lehetetlen, hogy az irigység és a szeretet közt ki ne törjön az erők próbája.

Ez a harc fog dönteni a magyar államiság, de a magyar vagyon fölött is. Ha győzünk szabadon bontakozhatik ki az eddig kiskorúságban tartott magyar közgazdaság; ha veszünk, még súlyosabb lesz gyarmati helyzetünk.

A harc kimenetele igen érzékenyen érinti tehát nemcsak a honfiszivet, de a hazafiak zsebeit is. Józan ésszel azt lehetne gondolni, hogy ilyen körülmények mellett nincs semmi válaszfal a husz millió magyar állampolgár közt, hanem a becsület mellett az érdek is egyet parancsolván, a Lajthán innen egy táborba sorakozunk mindnyájan.

Másra tanít az elmúlt néhány esztendő.

A kiknek az 1867—68-as idők ideális lelkesedésében jogokat osztogattunk, valamennyien ellenünk fordultak.

A nemzetiségeknek jogot adtunk; a nemzetiségi vármegyék behódoltak az abszolút kormányoknak.

A zsidóknak jogot adtunk; a szociáldemokraták recipiált vezérek alatt támadtak reánk, a pénzsükségbe jutott törvénytelen kormányt lipótvárosi pénzemberek segítették s a sajtónak haladópartii része rituális tollal segített gyalázni a magyart.

A horvátoknak nagy országot adtunk kis tartományuk helyett; és ez az országelszakadási törekvések színhelyévé lett, a hol már-már nyíltan felütötte fejét a lázadás. Ugy látszik, a fiumei rezolúció csak arra való volt, hogy előkészítse a revolúciót.

És még mindig szövetségeseinkről ábrándozunk?

Be kell látnunk valahára, hogy egyes-

egyedül önmagunkban bizhatunk. Mihelyt szövetségest keresünk, az rögtön gyengeség jele; a mi közjogi vitánkat pedig nem a szelidség, hanem az imponáló erő fogja megoldani.

Az erő képes megkötni az itthoni ingatag elemeket. A nemzetiségek és a zsidóság olyan, mint a futóhomok: veszedelem, ha szabad járást adunk rajtuk minden bolond kósza szélnek, ellenben megkötvén jó talajjára állhatik. Semmi paktum, semmi pausz: haladjunk következetesen a becsületes magyar fajpolitika útjain és akkor minden széthúzó elem józan önérdékből alkalmazkodni fog a magyarsághoz.

Ez a magyar fajpolitika még egy nagy erőgyarapodást jelenthet; a duzzogó magyarok csatlakozását a koalícióhoz.

Szerte az országban mindenütt fölös számmal akadnak ilyen duzzogók. Részenben a régi rendszer bukott nagyságai, a kik — mint a bihari gentry a bihari pontok árnyékában — most malom alatt ellenzékieskednek s abban virtuskodnak, hogyan bosszantsák meg a főispánjukat. Eltacsarodik a magyar sziv, mikor egy Tisza Istvánt, egy eszes, nagy szerepre hivatott vezérlő politikust lát primhegedüsnek ebben a gyerekes játékban. A magyar faj érdekében folytatandó politika meg kell hogy rázza ezeket a férfiakat, a kiket minden csepp vérük a magyar fajhoz láncol. Ébredjenek tuda-

„TISZÁNTÚL“ TÁROZÁJA.

Az esernyő.

— Ah, vajon mi történhetett? — szólt kezeit tördelve Gacogne anyó.

Nem szokott kapni leveleket, csak egyetlen fiától, aki öt év óta élt távol. Ő maga nem tudott olvasni, de azért látta, hogy a címzés nem a fia írása. És alig távozott el a levélhordó, már átsietett szomszédaihoz, Bernardékhoz.

Henriette, egy nyolc éves kis leányka, aki örökös betegsége miatt a legtöbbször otthon maradt az iskolából, a küszöbön játszadozott.

— Te, egész egyedül vagy? — kérdezte az öreg asszony.

— Igen. Anyám elment a mészárszékre.

— Nem tesz semmit Te tudós vagy. Majd elolvasod nekem ezt!

S ányujtotta neki a levelet. A kis leány kezébe vette és tagolva olvasni kezdte:

— Asszonyom . . .

— Ugyan ki írhat nekem így? Na de mitsem tesz. Folytasd . . .

— Az ön . . . fia . . . átadta . . . nekünk . . . az ön . . . lakása . . . címét . . . Azért . . . irunk . . . mert . . . az ön fia . . . meghalt . . .

Az öreg asszony, aki a leányka fölé hajolt, hogy jobban hallhasson, megrettenve ki-egyeneseedett.

— Meghalt! Meghalt! Az én szegény fiam! — kiáltotta, végigsietve az utcán. — Az én fiam! Az én kicsikém meghalt!

És görcsös zokogásban tört ki. A kis leány nyomon követte, kezében tartva a levelet. A szomszédos házak asszonyai kisiettek az utcára.

— Mi az? Mi baj van? — kérdezték minden oldalról.

— Egy levél, amelyben az áll: az ön fia meghalt! — szólt meggondolatlanul Henriette.

Gacogne anyó ezalatt folyton panaszkodott:

— Már régen emlegette, hogy baja van. Azt írta, haza kellene jönnie, hogy meggyógyuljon . . . De legutóbb azt írta, hogy jól van és én ne aggódjam . . . S most, ime, meghalt!

A szomszédok elolvasták a levél befejezését:

— Kérem, irjon azonnal, vagy ami még jobb lesz, jöjjön el és intézkedjék a temetés iránt.

A levél alá ez volt írva:

— Jandean asszony, kapusné, rue des Moines, 52.

Azután meghányták-vetették egymás között az ügyet:

— El kell mennie Párisba . . . az ő korában . . . s még hozzá, sohasem mozdult ki eddig a faluból . . . ez keserves, tudom, de nem lehet másképp!

Bernard asszony, aki a csoporthoz lépett, így szólt:

— Gacogne anyó, készüljön! El kell utaznia Párisba . . .

MERTZ

„MAGYAR BODEGA“
 „Korlátlan“ borkimérése

Telefon 448. sz.

Körözs-utca, Mertz-ház.

Telefon 448. sz.

Ajánlja tisztán kezelt fehér és vörös hegyi borait.

Kőbányai szalon söreit és mindennemű finomabb kisüsti pálinkáit, mérsékelt árak mellett.

tára, hogy magyar voltukhoz méltatlan szerepet játszanak és álljanak a bosszantók közül a férfiasan küzdők seregébe.

A duzzogók másik kategóriája a letrött nagyságok mellett a csalódott nagyságoké. A Tiszák mellett a Lengyel Zoltánok. Jöndulatú, tüzes hazafiak, csak a pipájuk nagy és kevés a vágott dohányuk. Jó káplárok lennének s minden áron generálisok akarnak lenni. Ha valamelyik egy vagy két krajcáros lapba vezércikkkel írhatnak, államtükárságon alul nem is adják. Szóval nagy gyerekek, a kiket szintén fel kell még ébreszteni a valóság tudatára. A fajpolitika komolysága ezeket a magyar fajért oly hevesen küzdő idealistikát is komolyabb utra térítheti, tért nyithat agilitásuknak s a forrongó harcias becsületnek alkalmat adhat küzdelemre, a diadalra.

A magyar fajpolitika keretén belül meg lehet oldani az összes szociális kérdéseket az igazság, a méltányosság és a hazafiasság szellemében. Alkalmilag erről többet — egyelőre csak annyit, hogy a magyar fajpolitika piros-fehér-zöld zászlója harci lobogó ugyan, de ennek a csatának, a melynek hadi jelvényére a magyar fajpolitika van írva, nem halál és sebesülés, hanem élet, jólét, boldogulás a következménye.

Jólétben élő, boldoguló fajmagyarság mellett semmiféle széthúzó törekvés nem érvényesülhet s olyasforma mozgolódás, aminő most a Dráván tul nyílt hazaárlással veri arcul a magyar állameszmét, már a bölcsőben elnyomható. Addig kell a kigyóra gázolni, míg kicsi.

Megalkuvást nem ismerő fajpolitikát követelünk, mert különben a sok paktumban, formulában, rezolúcióban minden alkotmányos tényező közreműködése mellett szabályszerűen megfulladunk.

*

Politikai hírek.

A kiegyezés. Bécsből jelentik: Az osztrák kiegyezési bizottság ma konferenciát tartott, hogy a fogyasztási adók kérdésének több részletében megállapodjék. Báró Beck osztrák miniszterelnök valószínűleg csak az urakháza utolsó ülése után, tehát pénteken utazik Budapestre. — Az osztrák szabad agrárius egyesülés választmánya tegnap Povse képviselő elnöklésével ülést tartott, hogy az agrárképviselők állástoglalását a magyar kiegyezéssel szemben precizirozzák. Hosszabb vita után a következő határozati javaslatot fogadták el.

Az osztrák képviselőház szabad agrár egyesülése a Magyarországgal való kiegyezést csak abból az álláspontból tekinti, hogy mennyire biztosítottak vele az osztrák mezőgazdák érdekeinek védelme. Elhatározását arra a pillanatra tartja, amikor a kiegyezési tárgyalások eredményéről a kormányok a parlamenteknek a javaslatok benyújtásával beszámolnak.

Polit oikke. Polit Mihály ma egy német lapban cikket írt, melyben a horvát-szerb koalíciót az alól a vád alól szeretné tisztázni, hogy összeköttetésben van a »nagy-horvát« agítációval. Szerinte a horvát-szerb koalíció a horvátok és szerbek egész belső ügye és semmi köze Boszniához. A cikkben azután kifejti, hogy végtelen nagy kár volt a szolgálati pragmatikában a horvátokkal szemben felvenni a nyelvkérdést. Nagyon rossz jelnek tartja, hogy a reikszrát most foglalkozott a horvát kérdéssel, amire eddig nem volt példa.

A horvát kiegyezés. A zágrábi hivatalos lap mai számában cikket közöl, melyben a horvát koalíciónál a kiegyezés revíziójára vonatkozó jelszavával szemben kifejti, hogy a kiegyezés revíziójáról egyelőre beszélni sem lehet, mert ebben a kérdésben a pártok nem egyeztek meg. A cikk azt fejtegeti, hogy a horvátok egyelőre elégedjenek meg a mostani kiegyezés szigorú megtartásával.

A cikk a többi közt ezeket mondja:

Azt kérdezzük a gondolkodó emberektől, hogy egészen elvagyunk-e készülve a kiegyezés revíziójára, hogy ezt a területet át tanulmányoztuk-e és kidolgoztunk-e előre elég anyagot s hogy egyáltalán tisztában vagyunk-e azal, hogyan akarjuk terveinket megvalósítani anélkül, hogy ezzel az ország jogainak és a közösségnek ártsunk. Könnyű ezt mondani: gazdasági önállóság. De ha az egyik oldalon az autonomia, a másikon a teljes gazdasági önállóság áll: *hová jutna akkor a közösség ügye?* Mi lenne tartalma? Ma tehát semmi okunk arra, hogy elhamarkodjuk a kiegyezés revíziójának dolgát. A legközelebbi jövő dolga a kiegyezés szigorú betartása, a kiegyezési praxis szanálása.

Frank beismerése. A Pester Lloyd zágrábi munkatársa tegnap beszélgetett Frank Józseffel, a Starcsevics-párt vezérével, akinek hazaárló üzelmeiről tudvalevőleg az utóbbi időben kínos leleplezések kerültek közre. A horvát politikus többek közt ezeket mondta:

— Minek cáfolgassák? Horvátországban igen derék ügyészeink és bíránk vannak. Ezek bizonyára nagy buzgósággal és objektivitással teljesítik a kötelességüket. Itt tudvalevőleg a magyar állam biztonsága ellen való összeesküvésről van szó. Hát rajta, lássanak a munkához, kutassák ki minden lépésemet és hozzanak mindent nyilvánosságra.

— Ami az én nagyhorvát üzelmeimet illeti, azokat beismerem Minden horvát földet, — idesszámitva Boszniát, Hercegovinát, Dalmáciát, Isztriát — erős szilárd államtestté egyesíteni s állami függetlenségét a habsburgi monarchia kebelében biztosítani, ez a mi pártunk célja. Horvátország nem lesz Nagy-Horvátország akkor sem, de az lesz, amire nemzeti erejével, tengermelletti fekvésével, földje dus termékenységével, tehát Isten akaratát által hivatott. Aki ebben Horvátország segítségére lesz, annak mi becsületes és hűséges szövetségesei leszünk, aki azonban alányomja, kizsákmányolja ezt az országot, ahhoz soha nem fordul barátsággal a horvát néplélek.

— Párisba? Nagy Isten, én menjek Párisba?

És ijedten, mozdulatlanul állt a többiek között. Am ezek sűrűgtek-forogtak körülötte. Megolvastatták vele pénzét. Kerek száz frank volt, sou-nként összekuporgatva. Az öreg nem akart megválni esernyőjétől; hiába mondogatták neki, hogy arra nem lesz szüksége. Nagyon régi esernyő volt s már több nemzedéket szolgált. Izmos csontszerkezete nagy kék vásznat tartott, mely a sarkakban látszó nehéz lyuk ellenére is bizvást védelmet nyújtott volna a vízözön ellen.

Bernard szomszéd befogta lovát és kivitte az öreget a szomszéd városka vasuti állomására. Itt jegyet váltott neki Párisba és vissza s mikor átadta, így szólt:

— Kitesz huszonnégy frankot és hét sout.

Lehetséges volt ez! Am a kicsike meghalt . . . a pénz már nem számít!

— Bátorság, Gacogne anyó! Ön tizenegy órákor fog megérkezni a gare de Lyonba.

Azt sem tudta, hogy miképp került a kocsi. Leült és ijedten körültekintett.

Az esernyőjét a térdei között szorongatta. Fájalmába belevegyült a félelem. Mikor is fog megérkezni? Hány óra van most? Odakünn a szeptemberi éjszakában rohantak a fekete fák és a kivilágított pályaudvarok. A vonat eddig háromszor állt meg. Vajon mikor kell majd kiszállnia?

Az egyik állomáson nagy mozgalom kelet-

kezett. Mindenki fogta podgyászát és kiszállt. Az öreg asszony követte a többi. Kilépett az óriási pályaudvarra.

— A jegyet! — szólt egy ellenőr.

Remegve átadta neki. A férfi visszahívta:

— Itt van, anyóka, ez vissza is érvényes. Gacogne anyó visszatepte a jegyet erszényébe és kilépett az utcára. De merre forduljon most?

— Üljön egy kocsi, — mondta neki Bernard szomszéd. Igen, de melyikbe? Mire?

A bérkocsisok tréfálni kezdtek vele.

— Halló, anyóka! Adja nekem az esernyőjét. Jó lesz nekem, meg a lovamnak!

Az öreg megkísérelte mosolyogni. Milyen barátságos nép lakik Párisban! Ugy beszélnek velem, mintha régi ismerősök volnánk.

Azután megszólított egy elegáns urat:

— Bocsánat, uram! De a fiam miatt jöttem . . . hol van a rue des Moines?

Az ur barátságosan felelt:

— Messze van, derék asszony. Majdnem egy óra járásnyira.

— Köszönöm, jó uram. És merre kell menni?

— Menjen erre, jobbra, ezen az utcán végig, azután kérdezősködjék újra.

Oh, igen! Majd kérdezősködni fog. Egy órai ut nem is oly sok. Tett ő már ennél nagyobb utat is.

És azután órákon át bolyongott a sarko-

kon kapott utmutatások után. Minduntalan felhangzott kérdése:

— Bocsánat! Messze vagyok még a rue des Moines-től?

Az emberek megnézték fekete fejkendőjét, fehér haját és nagy kék esernyőjét. Sokan gúnyosan nevettek, mások, akik kitalálták mély gyászát, sajnálkoztak felette.

Keresztül-kasul bolyongott Párison. A kocsik és automobilonk szédületes sebességgel elrobogtak mellette. Ő nem hallotta sem a kocsisok kiabálását, sem a túlkók hangját. Ezer csoda, hogy egyetlen jármű sem tiporta el.

Közel reggeli egy óra volt, mikor holtra fáradtan, bimerülve az éhségtől, megállt a csaknem teljesen néptelen avenue de Clichyben. Befordult egy mellékutcába, honnan egy kis vendéglő villamlámpája világitott feléje.

A vendéglős az ajtóban állt, Gacogne anyó megszólította:

— Bocsánat, uram! A fiam ügyében . . . Messze van még a rue des Moines?

Két csavargó férfi és egy gyanus külsejű leány ült közel az ajtóhoz, egy kis asztal mellett. Bort ittak.

A vendéglős épen válaszolni akart, mikor az egyik fickó intett neki:

— A fia, asszonyom? Ép az imént ment el innen.

— Hogyan? Mit mond? Ön ismeri a fiamat? Hisz azt írták nekem, hogy meghalt . . . A temetésére jöttem . . .

A jövő háztartása.

A »Hitel« című közgazdasági ujság hozza a hírt, hogy Budapesten egy vállalat van alakulóban, mely feladatául azt tűzte ki, hogy a mai háztartási állapotokat megváltoztassa. Közös életberendezést akar létesíteni részvénytársasági alapon.

Nem régen Nagybecskerekén alakult egy ilyenféle, amit kollektív háztartásnak neveztek. Mig azóban a becskerekai »uttörők« csak közös élelmészre szövetkeztek, addig a budapesti vállalatok a bölcsőtől a sirig való közönséget ígér mindenben, tehát lakásban, fűtésben, világításban, takarításban, élelmészben, valószínűleg szórakozásban és fehérműben is.

Igér természetesen óriási megtakarítást is pénzben, időben, kényelemben stb. A nőt anyának akarja meghagyni, hogy maga nevelhesse a gyermekét, felakarja szabadítani a piac, a kofa, pék, hentes, mészáros igája alól. Meg akarja menteni a kifutott tej, meg a megkózmásodott étel szagától, a férj zsarnokságától és szeszélyeskedésétől, meg a gonosz cselédektől, akik elrontják a délutáni álmát, pokollá teszik az életét.

Templommá akarja tenni a közös hajlékot, melyet számlával kopogtató profán szabóhangok sohase zavarjanak meg. Szóval mennyei boldogságot ígér, akár csak a feminizmus.

A lakásra nézve fölöslegessé akarja tenni a cselédszobát, konyhát, éléskamrát, a takarítás, fűtés, világítás gondját. Megszabadít minden gondtól, minden tehertől: pénztől.

Efféléket olvasva, az ember nem tudja, mi ebben a nagyobb: a tudatlanság-e, vagy az arcátlanság?

Angolországban, Németországban, de különösen Sveicban már régóta vannak az ugynevezett »pensio«-k, hol nyaranta a háziasszony is kipihenheti az egész évi háztartás minden

A másik nem jött zavarba.

— Rossz tréfa, asszonyom. Még nincs öt perce, hogy itt volt.

— A fiam? Jean Gacogne?

— Persze, hogy ő. Hisz itt mindenki ismeri. De ön fáradt lehet és éhes. Egyék valamit, azután majd elvezetjük a fiához.

— Messze van ide? A rue de Moinesben lakik, az 52. szám alatt.

Az öreg asszonynak kávéhozott. Mikor fizetett, erszényében megcsillantak az aranyak. A csavargók szemei felragyogtak.

Azután nekiindultak négyen az elhagyott, sötét utcának. Az öreg asszony kezében szorongatta ernyőjét.

Az egyik férfi kinyitott egy ajtót. Mindnyájan beléptek a sötét folyosóra. Az öreg asszony tompa ütést érzett a fején, azután tojtogatni kezdtek. Még érezte, hogy erszényét elveszik, azután elvesztette eszméletét.

— Az ernyőt hagyj nála! — szólt a leány. — Semmit sem ér, legfőlebb árulónk lehetne.

És kinyitva, a holttest mellé állították, azután eltávoztak és maguk után behúzták az ajtót.

Mikor hajnalban a kapus kinyitotta a kaput, a hirtelen támadt légvonat a levegőbe kapta az ernyőt.

A nagy, kék kördög megfordult a levegőben, azután nagy, sötét madárhoz hasonlóan, kiterjesztett szárnyaival leszállt Gacogne asszony holttestére.

Henri Bachelin.

gondját, táradtságát. De ezekben a »pensio«-ban nem a benszülött angol, német vagy pláne svájci családok tartózkodnak, hanem az egész emberiség vándor madarai. Tehát azok a gazdag betegek, akiknek nem izlik a munka, akiket nem izgat az élet ezer apró gondja, akiknek a lelke egy más világban kalandozik.

Olyan kiszakított virágok ezek, kiknek életgyökerét kitepték a talajból, mely őket szülte, feltáplálta. Száritott növények ezek, akiket nem izgat se harmat, se eső, se napfény, se boru, se szélcsend, se vihar. Ezeknek egy laboratórium a világ, melyben egyik anyag közömbös a másikra nézve. A mester keze van hivatva őket vagy a lombikba, vagy a sarokba dobni, nekik az mindegy, mert ők nem gondolkoznak, nem éreznek.

De egészséges magyar embernek tenni ilyen ajánlatot, hogy elveszik tőle az élet minden gondját, hogy bábbá teszik, melynek akaratára nincs, mert ha nem úgy táncol, ahogy a »pensio«-ban az utolsó inas fűtyöl, hát kidobják, — hát kérem ez vagy ostobaság, vagy szemtelenség.

Vedd el attól a magyar asszonytól a gondját, elvetted az életét. Hisz összes gazdasági bajunk, nyomoruságunk most is abból származik, mert tulságosan szabadok vagyunk. Ma a cseléd is regényt olvas, mert a konyha őt nem izgatja, az ő lelkét egy ragyogó tisztaságú ház nem lelkesíti, neki gyönyört az nem okoz, mert az álpróféták beleoltották, hogy az nem az övé! Akinek meg az övé, azt a pusztulás nem bántja, mert a maga csirke eszével csak azt látja, hogy addig míg ő itthon dolgozik, Kohnné zsurozik, Svárné választmányi tag lett a feministák egyesületében! Nem a hozzátartozók jóléte, nem a gyermeke boldogsága, hanem a maga önző, képzelt álma, egy kimaera lelkesíti.

Háia istennek ez ma még csak nagyvárosi tünet, ami még itt sem általános, mert annak az igazi, vérbeli magyar asszonynak a józan eszén hajótörést szenved minden fúfang, amivel el akarnák rabolni tőle az életet.

Tudja, látja, érzi azt az a magyar nő, hogy a feminizmus oktalan túlekedés a veszedelem felé, mint a gyermek kapkodása a láng felé, mely megégeti kezét. A »sexuais« mozgalma is idétlen és izléstelen zsurtémák, takarói a lelki sivárságának. Ép ilyen a közösháztartásra irányuló mozgalom is.

Nevelésben, társaságban, életben mindenütt az egyéni individualizmus lehető legtokéletesebb kifejlődésére törekszünk s ekkor arcul csapják az embert kimaerával, hogy mondjon le arról a kevés szabadságról is, melyet a háza küszöbén belül élvez.

A szociáldemokrata mozgalmak szertelensége mutatja csak, hogy milyen lehetetlen mértékben ki vagyunk szolgáltatva már is egy lelkiismeretlen tömeg esztleges brutalitásainak, mi, akiknek sem iparunk, sem kereskedelmünk, sem mezőgazdaságunk nincs. Mi lesz akkor, ha a függés már a családi élet szentélyébe is betolakodik?

Ideje volna már okos dolgokra is tanítani azt a mindentéle szines huncutságokkal elbolondított népet.

Korea.

Az erőseké a hatalom és a jog. Bármennyire rokonszenvezzünk a törekvő, szorgalmas japánokkal, az, a mit Koreával tesznek, nem más, mint közönséges erőszakoskodás.

Korea éppen olyan független állam volt a nemzetközi jog szerint, mint Anglia vagy Spanyolország. Hadseregét csatában meg nem verték, császári kormánya a szuverenitásról le nem mondott, népe az önállóságot, függetlenséget fel nem adta. Mégis kitörlik az államok sorából, mert császára nem népe nagyságát, hanem a szomszédok kegyét kereste, a nemzet maga pedig nem dolgozott, nem tanult, nem erősödött. Lengyelország sorsára került, csak kevésbé dicsőséges bukás árán. Egy kis lemondási okirat, egy kis csetepaté és Korea a tokiói császár lábai előtt fekszik.

Gyenge népeket semmitéle írott törvény, szerződés és megegyezés meg nem ment az elbukástól; erős, dolgozni tudó és akaró nemzetek a homályból is fel tudnak emelkedni s az első közö kúzdhetik magukat. Ime a két nemzet: a japán és a koreai.

A messze kelet példájából vajjon tudunk-e mi is tanulni?

Legujabb távirataink a következők:

Soul, jul. 23. Egy Komplot tölfekezése folytán egy öreg államférfit a császári ház nemrég kinevezett miniszterét, a lemondott császár egyik kamarását és 4 koreai katonatisztet elfogtak. Számos jel arra mutat, hogy a császár most is beleavatkozik a kormányzás dolgaiba és a mostani uralkodót arra akarja rábírní, hogy a kormány által megszüvegezett proklamáció aláírását tagadja meg. A proklamációnak az volna a célja, hogy a lakosságot megnyugtassa és a rendet helyreállítsa. Hogy a császár tényleg vonakodik a hatalmat utódjának átszolgáltatni, azt Jakionyba miniszter kinevezése is bizonyítja. A hadügyminiszter közölte Iló császárral, hogy nincs hatalma a hadsereg fölött és nem is áll avval összekötetésben. Vádolja egyuttal a hadügyminisztert az eddigi szaváért, hogy parancsot adott a császári testőrségnek, hogy jul. 19-ére virradó éjjel a palotát rohanja meg. A hadügyminiszter felelőssé teszi ezenkívül az eddigi császárt azért, hogy a hadsereg a hadügyminiszterrel szemben engedetlen és felületessé teszi a császárt a japán rendőrség elleni támadásokért, amelyekről a japánok betudják bizonyítani, hogy koreai katonatisztek vezetése alatt történtek. Végül azt állítja a hadügyminiszter, hogy a volt császár indirekt módon gyakorolja a jelenlegi császár jogát. Két nyaralót, amelyek volt miniszterek tulajdonai, tegnap este fölgyújtottak.

London, jul. 23. A koreai válságról jelentik kiöböl: Japán csapatok Szaulban és környékén a puskaporos raktárokat s a benszülött katonák nem kapnak hadiszert. Tegnap letartóztaták az udvari minisztert, főkamrást és még több udvari hivatalnokot. Iló maski és Hajasi kijelentették az ujságíróknak, hogy a legnagyobb energiával fognak eljárni, annyival inkább, mert a császár viselkedése hozzájárult a japán tisztviselők meggyilkolásához.

London, jul. 23. Tokióból jelentik: A volt császárnak az volt a szándéka, hogy államcsinyt kíséreljen meg s hogy a japán barát minisztereket meggyilkoltassa, mert nézete szerint ezek voltak okai lemondásának, de ezt a tervet meggyilkolták.

Az aratás.

A remegve várt aratás, melytől annyi embernek függ a jövője, csaknem teljes befejezést nyert. Elhallgatott igen sok helyen a kasza pengése s helyette az aratógépek zakatolása vegyest tompa bugással foglalta el a teret.

Az aratás általánosságban rossznak mondható, jóval mögötte marad a tavalyi termésnek, ez pedig óriási veszteséget jelent. Az aratás állásáról tudósítunk a következőket jelentettük:

A sárréti járásban az aratásnak teljesen vége van s kezdetét vette a cséplés. A remények nem igen jó eredménnyel kecsegtetik a gazdát. A buza 30—32 százalékkal rosszabbul fizet, mint az előző évben. A rozs meglehetősen jó. Munkásmozgalmak a sárréti járásban nem voltak. Egyes helyekről szöktek ugyan meg munkások, ezeket azonban visszakísérték a csendőrök a munkának tovább folytatása végett.

A cséffai járásban az aratás be van fejezve. A cséplést még nem kezdték meg általánosan, azonban próbáléseket már tettek. A buza 70 százalékosnak mondható. A vetés igen ritka volt s ennek tulajdonítható a gyenge eredmény.

Érmihályfalváról jelenti tudósítónk, hogy az aratás még nem nyert teljes befejezést, csak a kisebb gazdálkodóknál, akiknél már a cséplést is megkezdték. A nagyobb birtokosoknál még mindég tart az aratás, két hét alatt azonban egészen be lesz fejezve ott is az aratási munka.

A margitai járásban ép úgy áll az aratás, mint az érmihályfalvai járásban. A próba cséplések itt sem valami jó eredményt ígérnek. Vannak helyek, hol most 8—900 kereszttel kevesebb buza termelt, mint az előző évben, annyira ritka volt a vetés. A munkások részre voltak szerződötve, azonban ezt kénytelenek voltak felbontani s pénzért dolgozni, oly rosszul fizetett a termés.

A tenkei járásban be van fejezve az aratás. A vetés igen ritka volt, a termés a legrosszabb helyek termései közé sorozható.

Az eddigi jelentések mind leverő híreket adtak és valószínű, hogy a cséplés megtörténte után sem lesznek jobbak.

A munkás mozgalmak mindenütt lecsillapultak, minek következtében a munkások rövidülést nem szenvednek. Hanem kifizeti a gazdát?

UJDONSÁGOK.

* **Személyi hír.** Járdánházi Kovács Lajos, newyorki magyar plébános, ki két hónapot Magyarországon töltött, tegnap Nagyváradon időzött, honnét Budapestre utazott. A fővárosból rövidesen folytatja útját Amerika felé, hol ismét átveszi plébániája vezetését.

* **Tóth-Szabó Pál kinevezése.** A közoktatásügyi miniszter dr. Tóth-Szabó Pál, a nagyváradai premontrei főgimnázium volt érdemes és tudós tanárának, a budapesti tudományegyetem bölcsészettudományi karán a *Magyarország történelme 1301-181—1526 ig* című tárgykörből egyetemi magántanárrá történt kinevezését jóváhagyólag tudomásul vette és a nevezettet e minőségében megerősítette.

* **A városi villamos mű adója.** E hó 20 án volt a városi villamos mű megadó-

zatása ügyében kitűzve a tárgy lás. A villamos művet igen magas adó alá vetették, ami ellen a város adóügyi képviselője tiltakozott, mire az adóztatást a nyereség-veszteség számla alapján 5757 korona 55 fillér után vetették ki az adót. E szerint az adó 575 korona és 75 fillér.

* **Munkásgimnáziumok létesítése.** Molnár Viktor kultuszminiszteri államtitkár körlevelet bocsátott ki, amit száz magyar városnak küldött meg. A körlevélben valamennyi figyelmét arra hívja fel, hogy munkásgimnáziumot létesítsenek. A munkás-gimnázium anyagát az Uránia szolgáltatja a miniszteriumnak rendelkezése alapján.

Molnár Viktor vallás- és közoktatásügyi államtitkár ezen legújabbán kibocsátott körlevelével, melyben legsürgősebb feladatátul a fiatal iparossegédek elhanyagolt művelésügyének felkarolását jelöli meg, azt is célozza, hogy az egész iparosostály magyarrá és művelté váljék. A munkásgimnáziummal hatvanezer fiatal iparossegéd számára nyitnának meg a nemzeti művelődés forrásait. A kultuszminiszter levelében száz vidéki város van felsorolva, melyekben a főlshabdult, de még katonasor előtt álló fiatal iparossegédek számára munkásgimnáziumok nyitása szükséges. Az államtitkár a városok társadalmának kezébe adja az összes eszközöket, amelyekkel a fővárosban már megnyitott munkásgimnáziumhoz hasonló intézményeket felállíthatnak. Tizenkét tantárgyat iratnak meg tankönyvül az Urániával. Ezeket az államtitkár szétosztatja s minden előadáshoz megküldi kölcsönképen a hatvan-hetven vetítéshez szükséges szöveg képét.

A munkás gimnáziumok felállításának mindenestre helyes a célja.

Azonban ezeknél vigyázni kell a városi társadalomnak, nehogy olyan kezébe kerüljenek a vezető szerepek, melyek csak hátrányára lennének a célnak s az előrehaladás helyett a visszatejrlődést mozdítanák elő, szóval nem kell olyan emberek vezetésére bízni, akik maguk is vezetésre szorulnak.

Nagyváradra még nem érkezett meg ez a körlevél azonban pár nap alatt itt lesz s a mozgalom meg fog indulni.

* **A városi vámbevétel.** A városi fővámellenőr most terjesztette be május és június havi jelentését a különböző városi vámkokról. A jelentés szerint májusban 20123 korona és 28 fillér volt a bevétel es június hóban 26001 korona 46 fillér

* **Közigazgatási bejárás.** A kereskedelemügyi m. kir. miniszter f. évi 48092/III. sz. a. kelt leiratával az őssi nváradvelencei helyi érdekű vasut társaság kérelmere Bihar-püspöki állomásból kiágazólag a mátra körvidéki h. é. vasut Tenke állomásáig tervezett vasutnak Bihar-püspökitől a tervezett vasut társaság vonalába való beágazásáig terjedő részére a közigazgatási bejárást elrendelvé, annak megkezdésére határidőül 1907. július hó 27. napjának d. e. 9 óráját tűzte ki, összejövetei helyétül pedig Nagyvárad város székházának tanácstermét jelölte meg. Miről az érdekelteket azzal értesitem, hogy ezen bejárás esetleg fennforgó észrevételeiket előterjeszthetik. Nagyvárad, 1907. július hó 22-én. Bordé Ferenc, polgármester helyettes.

* **Kazinczy emléke.** Ersemjénben a templom előtt egy kőoszlop áll anélkül azonban, hogy még a községből is tudná mindenki, hogy kinek az emléket hirdeti az. Most ez a

puszta oszlop történelmi emlékművé lesz alakítva, hogy hirdesse a hazafiasság nemes érzetét a polgárság körében. Fráter Loránd ugyanis felajánlotta, hogy Kazinczy mellsobrát el fogja készíttetni saját költségén, s azt az oszlopra fogják elhelyezni. A szobor már készül is és szeptemberben meg is lesz annak leleplezési ünnepélye.

* **Rákóczi szobor Érmihályfalván.** A múlt év október havában az érmihályfalvai hazafias polgárság kimondotta, hogy a nagy fejedelemnek, Rákóczi Ferencnek szobrot emel Érmihályfalván. Ez az elhatározása igen merész volt a polgárságnak, annál is inkább, mert a szobrot csupán a járás területén begyűlő adományokból akarják felállítani. A szobor bizottság elnöke Dobozy Kálmán főlsholgabíró, kinek elnöksége alatt most gyűlést tartott a bizottság s kimondotta, hogy szoboralap összehozatala végett kibocsájtja a gyűjtőleveket.

* **A felső garasos hid bérlete.** Nagyvárad város törvényhatósága határozatilag mondta ki, hogy a felső garasos hidat, mely már épen csakhogy megfelel a kívánalmaknak, vashiddal cseréli fel. A főmérnök annak idején a bevétel egyik tételét, mely a hid felépítését fedezi, a hidvám bérletének 200 koronával való felemelésével javasolta kimondani. Tegnap Zách János, a hid bérletje beadványt intézett a városi tanácshoz. E beadványában kifejti, hogy indokolatlan a 200 koronával való telemelés, mert a közlekedő közönségnek teljesen mindegy akár fahidon, akár pedig vashidon megy keresztül, azért a bevétel nem lesz nagyobb, ugyanis egyenesen a vashid kedvéért senki sem fog le kerülni a két nagyhidról ide. Mindazonáltal hajlandó a városnak 200 koronával többet fizetni hárbe mint eddig, ha a bérletet ujjab 6 évre ismét ő nyeri meg.

* **A margitaiak kirándulása.** A margitai főlsholgabíró most nagyszabásu kirándulást tervez, melyen az egész járás intelligenciája részt fog venni. A szolgabíró ugyanis körlevelet intézett minden községi és körjegyzőhöz, birtokosokhoz és minden intelligens emberhez a járás területén, hogy e hó 28-án az ugynevezett csillagos-hoz nagyszabásu kirándulást rendezzenek. A csillagos a margitai járás legpoetikusabb helye, mely kedvességével valóssággal lekötöti a figyelmet. A kirándulásra igen sokan fognak megjelenni, mert már ezideig is számosan jelentették be részvétüket.

* **Elveszett akták.** Juszt Gyula, a képviselőház elnöke jelentést tett a rendőrségen, hogy amint a Nemzeti kaszinóba hajratott, kocsijából elvesztett egy címére szóló borítékot, melyben fontos külügyminiszteri akták voltak.

* **Egy gyógyszerész kérelme.** Péchy József csökmői gyógyszerész kérelemmel járult a belügyminiszterhez, hogy engedje meg, miszerint a szalicyl savas kenőcsöt, mint különlegességet tarthassa gyógyszerárában. E kérelmet azzal indokolja Péchy, hogy az eddigi szokástól eltérőleg a kenőcsöt tubusban tartja, s mint ilyen különlegességként szerepelhet. A miniszter a kérelmet nem teljesítette, mert egy egyszerű szalicylsavas kenőcs csak azért, hogy tubusban van téve, még nem különlegességi cikk.

* **Trachoma Csökmőn.** A trachoma e héten Csökmő községében lépett fel szórva-nyosan. Az előljárók azonnal jelentést tettek a főlsholgabírónak, aki tegnap terjesztette az alispánhoz. A községi orvos azonnal megtette a teljes óvintézkedéseket a trachoma tovább terjedésének megakadályozása végett.

* **Szerencsétlenség Dobresten.** A dobrestei iparvasutnál tegnap ismét szerencsétlenség történt, mely egy fékező vigyázatlanságának tulajdonítható. Az esetről tudósítónk a következőkben számol el. *László János* 17 éves vasuti fékező tegnap az egyik görkocsit vezette, mely ipari kidolgozásra szánt fával volt megrakva. A kocsit nagy emelkedésről jött lefele, úgy hogy a fékezőnek folyton a féken kellett tartani a kezét. Egy gyors emelkedésről lejövet *László* ahelyett, hogy fékezte volna a kocsit, tévedésből teljesen kinyitotta a féket, a kocsit óriási gyorsasággal rohant lefele. A megrémült fékező elveszítette lélekjelenlétét s meg sem kísérelte a fékezést. A kocsit minden baj nélkül érte el az ut felerészét, amikor egy-egy kanyarulat következett. Itt a kocsit kikapcsolódott s a meredek helyről a mélységbe zuhant a fékezővel együtt. Az elősiető munkások *László* súlyosan megsérülve szállították be az ipartelep kórházába, hol a halállal vívódik.

* **Anna-bál a Félix-fürdőben.** A minden évben szokásos Anna-bál az idén is meglesz tartva a Félix-fürdőben. A bál mely rendesen fényesen sikerült, az idén sem fog semmi tekintetben mögötte maradni a többieknek. A bál jó sikerének elérése végett mindent elkövet a fürdő bérlője, kinek az lesz a célja, hogy a közönség jól találja magát. A bálban *Balogh Károly* zenekara fog játszani. Este 8 órakor veszi kezdetét a bál s tombolával lesz egybekötve. Szombaton este tehát ismét felcsendül a jókedv s az Anna-bál megint össze fogja gyűjteni az ő közönségét. A bál iránt nagy érdeklődés nyilvánult meg nemcsak Nagyváradon, de a szomszédos városokban is.

* **Porcia Aladár herceg pöre.** Herceg *Porcia* Aladárnak, a Nagyváradról elszármazott főúrnak nemrég meggyült a baja az osztrák hatóságokkal. A jó osztrákok ugyanis már régóta rossz szemmel nézték, hogy a herceg, aki szívvel-lélekkel magyar, nem Ausztriában, hanem idehaza költi a pénzét. Dr. *Linkin*, a herceg görzi hitbizományi uradalmának gondnoka, akinek számadásait a herceg alaposan megszokta cenzurázni, lépett azután fel vádlóképp ura ellen. Egy beadványában arra kérte a hatóságot, hogy helyezze tékozlás címén gondnokság alá a herceget. Ami meg is történt. Porcia herceg megfélembbezte a gondnokság alá helyezési végzést s írásbeli felelkezésben elmondotta, hogy nemcsak hogy tékozló nem volt, de sőt nagyobb beruházásokkal meg is szaporította vagyonát. Egyben alaposan lefordta alkalmazottját, dr. *Linkin*-t, aki e miatt most a klagenfurttörvényszék előtt hatóság előtti rágalmozási pört indított gazdája ellen. A klagenfurttörvényszék most átiratban megkereste a budapesti törvényszéket, hogy hallgassa ki a vád dolgában Porcia herceget. A budapesti bíróság azonban e megkeresésnek nem tehetett eleget, mert a herceg jelenleg egy küldi fürdőben üdül.

* **A pozsonyi lépfene.** Hetekkel ezelőtt történt, hogy Pozsonyban egy lelkiismeretlen hentes a lépfenében elbukott állatok húsát kimerítte s ennek következtében akkor hamarosan meghaltak többen, később is néhányan, tegnapelőtt halt meg a tizedik áldozat. A pozsonyi hatóságoknak azóta is a fejük egyrészt a vizsgálat miatt, másrészt, hogy a nagy veszedelem terjedését megakadályozzák, de a város

üzleti forgalmát is megkímélik. Mire a tizedik áldozat kiszervenedett, a hatóság is elkészült a vizsgálattal. Jellemző tünete az eseményeknek, hogy a lépfene vesepecsenye kilójtja a pozsonyi hentes 60 fillérért vette *Fleischmann*-tól s ezt a húst 2 koronájával adta tovább. Ez is egyike volt ama körülményeknek, mely a törvényhatósági állatorvost a visszaélések forrására vezette. *Fleischmann* Simon felbári mészáros, aki a beteg állatok húsát Pozsonyba csempészte, letartóztaták. Utólag most kiderült, hogy *Fleischmann* az állatok levágásánál a beteg lép helyére esetről-esetre egészséges lépet tett.

* **Tűz Körözs-utcán.** Tegnap délután csaknem veszedelmes tűz keletkezett Körözs-utca 69. szám alatt gondatlanságból. *Gyarmati Teréz* házában ugyanis valamelyik lakó a vasaló szénét a szemétdombra öntötte, mitől az meggyulladt. A házban lakó *Páksa Viktor* megyei hivatalnok vette észre a már lobogó tüzet s azt el is oltotta. Tekintve, hogy a szemétdomb igen veszélyes helyen fekszik, könnyen tovább terjedhetett volna a tűz.

* **Elfogták a dánosi gyilkosokat.** Az a háborzongató kegyetlen gyilkosság, mely országszerte felháborodást szült a vándor cigányok ellen, a csendőrséget valósággal mozgósította, mely végre is eredményre vezetett. Mint budapesti tudósítónk telefonálja, a nyomozás végett a helyszínen megjelent csendőrök megtudták, hogy a gyilkosság utáni reggel 2 cigányleány a nagykőrösi tengerivetések szélén járt, akiket *Füzesi Imre* el is kergetett innen. Nagykőrösön egy korcsmáros is látta, amint egy cigány karaván vonult keresztül. A gyóni csendőrség ez értesítésre üzbe vette a cigányokat s lakiteleki állomáson el is fogott egy három tagból álló cigány csoportot. Az elfogott cigányok nevei *Bihari Lakatos Sándor*, *Lakatos Lajos*, *Bajha Antal*. Az elfogott cigányoknak ruhájuk csupa vér volt. *Bajha* meg is van sebesülve. A cigányok tagadnak mindent, azonban a bűnjelek ellenük vallanak. A banda vezére *Bajha*, ez szervezte a rablásra is a cigányokat. Az elfogottakat erősen megvasalva Gyónra kísérték, honnan Dánosra fogják vinni őket kihallgatás végett. A cigányok elfogatásában igen nagy szolgálatot tett *Farkas Pálné* cigány asszony, a karaván egyik tagja, aki a csendőröknek állandó besugójuk volt. Most is ő vezette tulajdonképpen nyomra őket. A cigányasszonyt Dánoson szembesíteni fogák a rablógyilkosokkal. A nagykőrösi erdőt most nagyszámú csendőrcsapatok kutatják át, mert erős a gyanu, hogy a cigányok itt ásták el a rabolt tárgyakat.

* **Kócze Antal az Emkében.** *Kócze* Antal a kitűnő fővárosi cigányprimás ma este teljes zenekarával az Emke kávéházban hangversenyez.

EGYESÜLETEK.

* **Az építőiparosok gyűlése.** A nagyváradai építőiparosok Szövetsége ma szerdán délután 6 órakor végrehajtó bizottsági ülést tart a szövetség hivatalos helyiségében. A gyűlésen a bádosgos munkások most folyó sztrájkmozgalma is tárgyalás alá kerül. Épen e fontos tárgyra való tekintettel kéri az elnökség, hogy a bizottság teljes számban, a meghatározott időben együtt legyen.

MULATSÁG.

Sarlóakasztási ünnepély.

A Nagyváradai Katholikus Legényegylet vasárnap, azaz 28-án sarlóakasztási ünnepélyt rendez Teleky-utca 13. szám alatt levő saját helyiségében, melyre most bocsájtották ki a meghívót. A meghívóból adjuk a következő részt:

Az ipar állítja elő a sarlót, kaszát, melylyel learatják az Isten áldását. Ki nem vetett, mégis akar aratni, az mind jöjjön el az aratási ünnepélyre.

Belépő-díj személyenként 1 korona, melyért arathat mindenki bókot, vagy kosarat, aszerint amint nagyon, vagy kicsit kaszál — a lábával. Jótékony cél is lebeg a szemünk előtt, még pedig az, hogy mindenki jól mulasson s az egyleti felszerelésre haszon maradjon. Épen azért tiltakozunk azon vád ellen, hogy felül-fizetést el nem fogadunk, sőt ellenkezőleg megköszönjük s hírlapilag nyugtázzuk. Az aratás kezdete este 8 órakor, vége pedig majd csak valamikor.

Mikor már a csillag ragyog az égen,
»Barna legény« nem kaszál kinn a réten.
Hanem szépen pengeti a pengeti a cimbalma,
Vargha Stefi gyantázza a vonóját.

Az aratásnak sora is lesz. Előbb megnezzük azt a szép buzakoszort, mely az idén termett; azt a sarlót, amely fölmarkolta; azt a szép kalácsot, mely belőle sült; s azt a kulacsot, melyből a jóbor csak úgy csuszik utána. Ezután jön a hálaadás: »Isten áld meg a magyart jókedvvel, bőséggel...« Végül a legényegyleti induló: »Föl fiuk, munka vár...«. Azután felvonulnak az aratás-»ra a nagy »rend«-nek jókedvű mesterei úgy, amint jönnek: Veres János, Szabó József, Rozgonyi János, Fehér János, Nagy Ferenc Galló József, Jánosik Flórián, Kállay János, Pisciák Mihály, Ercsey Lajos, Hotya Károly, Kmetz Sándor, Kender Lajos, Makkay József, Papp Károly, Dobozy János, Kanalas Mihály, Ertsey József, Ecsedy Károly, Szász István, Baráth Gyula Czirják József, Merza Kálmán, Papp György, ifj. Bodnár János, Szabó János, Perc Pál, Bene János, Bátori István, Kovács Árpád, Nagy József a vigalom rendezői.

TÁVIRATOK.

Egy ember rémtette.

Budapest, július 23. Tegnap reggel Tomics Illés pancsovai szőlőtulajdonos 9 éves leányával kiment a szőlőbe s odahaza 2 éves kis leányát hagyta. Amikor Tomics visszatért déli 11 órakor lakására, házának ajtaját bezárva találta. Az ajtót feltörte s bent a 2 éves kisleányt gugoló helyzetben találta. Fején hatalmas seb tátongott, mely kőfejű csákánytól származhatott. A megtartott nyomozat során megállapították a gyilkos kilétét s ezt rövidesen el is fogták Ott Fülöp személynében. Ott azt adja elő, hogy előtte Tomics többször dicsekedett sok pénzzel s ezt akarta az ő távollétében elrabolni tőle. A rablógyilkos embert letartóztatták.

Wölfling Lipótné eltűnt.

Berlin, július 23. Wölfling Lipótné tegnap minden nyom nélkül eltűnt a városból, de mégis több bécsi újságírónak sikerült őt felkeresni. Az újságírók előtt kijelentette, hogy perének újra való felvétele végett tesz lépéseket. A jövője miatt nem aggódik. Volt férje vissza akarja szerezni főhercegi rangját. Többször kísérletet is tett, hogy szüleivel kibéküljön, azonban ez csak akkor volna lehetséges, ha feleségével kibékülne.

Igazságszolgáltatás.

Hevesi a törvényszék előtt.

Hevesi Ákos gazdaszövendék ügyében holnap 25-én ül össze először a törvényszék. Két napig fog tárgyalni a törvényszék az országgyűlési vádlottak ügyében. Igen sok tanút fognak kihallgatni, hogy minél világosabb képet nyerjenek a cselekményről. Erős felindulásban elkövetett halált okozó súlyos testi sérítéssel van vádolva Hevesi, tehát a legenyhébb váddal, amit a borzalmas cselekményre hozhatott az ügyész. Ugyancsak ezen a napon kezdődik egyszerre ezzel Békési ügyének tárgyalása is. A tárgyalás nem a rendes tárgyalóteremben lesz megtartva, hanem az esküdtszéki teremben. A tárgyalás iránt városszerte óriási érdeklődés nyilvánul meg, ép azért a törvényszék elnöke csakis belépti jeggyel engedi meg az azon való megjelenést. Már tegnap valósággal ostromolták a törvényszéki iroda igazgatót a szenzációs tárgyalásra való belépti jegyekért, melyet csakis korlátozott számban bocsájtott ki az elnök.

REGÉNYCSARNOK.

Egy párba története.

Írta: Lukács Géza.

(Folytatás.)

2

Azt hittem örömben, hogy egyet perdült velem a világ motollája, pedig csak én kanyarodtam be izibe a portára és követeltem, hogy úgy havasán és vízesen teremtsenek elébe száraz urnak.

A doktort az ágyban találtam, hülye nagy szemeket meresztett rám és nagyokat fújt a kondignációs duma alul, a már élemedett ur. Bemutatkozás után rögtön buzdítottam, hogy kapkodja magára libériáját, mert viszem beteghez.

Ohól — zsörtölődött az öreg bizonyára megint szokásuk szerint — ábrándultak az urak egy parázs lumpolásra a garnizonból s most valamelyiköknek torkán rekedt a knikebein. Nem elég, hogy egész éjjel muzsikáltak, zenebonát csináltak, most még hajnali órában fel is verik az embert a meleg ágyból. E közben azonban, névvel teljesen ellenkező elefánt lábszárait és pocakját gyömszölte a nadrágjába s midőn már a hozentragliját kapcsolgatta, azt kérdezte, hogy hát hol is fekszik az a beteg és mi a kutyája baja van.

Azon felvilágosításomra, hogy a beteg Szliácson van, egy pillanat alatt a nadrág lent, az ágyban a dunna alatt kuksolt.

Orúten tiltakozott, hogy őt becsapják, mert ő most már tisztában van vele, hogy őt egy verekedéshez akarom elcsalni, erre pedig ő nem kapható. Különben is ő szintén gyógykezelés alatt álló paciens és az orrom elé tartott egy budai Rákóczi keserű vizes flakót, állítván, hogy ő azt most élvezte el s tekintettel ennek következményeire, egy hosszabb utazás nála kalamitásokkal járna.

Ő tehát a szentnek sem megy, punktum! No megállj te goromba fráter, gondolám, most már azért sem hagyom magamat lerázni és ajánlottam neki, hogy tekintettel a várandó kalamitásokra, lássa el magát egy ilyenkor közhasználatban álló berendezési eszközzel, vagy pedig vegyen be ellen méreg gyanánt, vagy egy fölfönt dővri port. Erre a vén faliszter dögönyözni kezdte a hasát a dunna alatt s ordítva követelte, hogy hijják át hamar a szomszédból a kollégát, mert ő neki menten vége van.

No azt ugyan hiába lesi, mert most a kolléga a harmadik határban, egy új honpolgárt segít a világra, mondám neki. Jó lesz tehát, ha megcsinálja testamentomát, mert doktort nem kap, avagy pedig hátsón fel még egy pohár fla-ka budai kuuuc vizet, az még rendben hozhatja.

Akkor szaladatok rögvést a Timár-utcába a veres zsidó doktorért, bömbölt a kötnivaló szimuláns.

Ohól — zsidó doktor kaptam el a szót, hát még ilyen is van itt? No de ebből már nem pipál maga vén kókler, mert azt én viszem magammal, az urnak pedig küldök helyette papot, azzal otthagytam a laképnél.

A Timár-utcában csakhamar ráigazitottak ama veres izmaelita házára. Akkor nyitogatta a ház ajtaját egy szemre való szobacica. Kinyomoztam belőle, hogy a receptfaragó itthon van, még fiatal ember, de még alszik.

Nem állhattam meg, hogy a cica piros orcáján ne csipjek egyet, hát nem elvisította magát? mire belőlről egy férfi hang szólt meg. Mindjárt tudtam, hogy hol keressem emberemet s míg a fruska a csipés helyét megszirozta, én a hang irányában szó nélkül benyitottam. Azt hittem, hogy legsötétebb Atrikába pottyantam, mert a lebecsült ablakredőnyökön alig szűrődött be némi viláosság.

Szemem hamar megszokta a félhomályt és én a butorok közt botorkálva közeledtem a doktor ágyához, de az mintha üres lett volna. Eszre vettem azonban, hogy közvetlen mellette még egy ágy van, de abban már szuszogott egy feltűnően terjedelmes alak, jutott volna belőle a másik nyoszolyába is.

Rövid ismerkedés után és részleges napfogyatkozás mellett, mindjárt áttértem a tárgyra.

A doktor — úgy látszott — hajlik a szép szóra és arra kért, hogy táradjak a szomszéd szobába, míg felöltözik. Helyes! — mondám neki, csakhogy ebben a barom sötétségben még neki megyek a falnak, becses engedelmével tehát felhuzom a rollót s ezt nyomban még is cselekedtem.

Mire visszafordultam, bámulatos változáson ment keresztül a doktor. Teljesen lesoványodott és nem tudtam elképzelni, vajjon most káprázik-e a szemem, vagy az imént csalt-e meg az optika, mert ha hihetek szemeimnek, a másik ágyban is volt lakója.

(Folyt. köv.)

KÖZGAZDASÁG.

A gabonatözsde határideje.

Budapest, július 23.

Buza okt.	50 kilogrammonként	10.66
Rozs okt.	— — — — —	9.10
Zab okt.	— — — — —	8.10
Tengeri májusra	— — — — —	6.15
Tengeri jul.	— — — — —	8.31

Értéktözsde.

Budapest, július 23.

Oszták hitelrészvény	— — —	651.50
Magyar hitelrészvény	— — —	750.25
Leszámitoló bank	— — —	492.—
Risámurányi	— — —	54.25
Oszták-m. államvasuti részvény	— — —	660.25
Közuti vasut	— — —	542.75
Váosi villamos vasut	— — —	287.—

Hivatalos árfolyamok.

budapesti áru- és értéktözsde 1907 július 23-án.	
Magyar aranyjárdék 4%	111.20
Magyar koronajárdék 4%	93.20
Magyar vletti vasuti államkötvény 4%	82.30
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	93.—
Horvát-szlavon földtehermentesítési kötvény	95.50

Magyar nyeresemény sorsjegy-kölesön	189.—
Tisza szab. és szegedi sorsjegy-kölesön	144.—
Oszták járadék papirban	97.25
Oszták járadék ezüstben	98.25
Oszták járadék aranyban	116.—
Oszták korona járadék	97.25
1860. oszt. államsorsjegyek	150.—
Oszták-magyar bankrészvény	18.15
Magyar hitelbank részvény	750.25
Oszták hitelbank mézei részvény	662.—
Oszták-magyar államvasuti részvény	660.—
20 frankos frankos (Napolendor)	19.12
Német birodalmi márka	117.77
London vista	240.67
Páris vista a	95.20
70 márkás arany	23.52

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

445—1907. végreh. szám.

Árverési hirdetés.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t. c. 102. §-a értelmében ezenel közhírré teszi, hogy a nagyváradvárosi kir. járásbírósnak 1907. Sp. IV. 477/5. számú végzése következtében dr. Szabó György ügyvéd által képviselt Andrányi Károly és fia javára Papp Péter ellen 327 K 58 f. s. jár. erejéig 1907. évi június hó 17-én foganatosított kielégítési végrehajtás útján le- és felülfoglalt 650 koronára becsült következő ingóságok, u. m.: tehén, borjú, disznó, rosta, kukoricakas és cséplőgép nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a belényesi k. r. járásbírósnak 1907. évi V. 299/2. számú végzése folytán 327 kor. 58 fill. tőkekövetelés, ennek 1907. évi március hó 13. napjától járó 5 százalékos kamatai és eddig összesen 136 kor. 88 fillérben biróilag már megállapított költségek erejéig P.-M. Szelistyén alperes házána és folytatólag Henkeresen Fott Vaszali házána leendő megtartására 1907. évi július hó 30-ik napjának délelőtti 9 órája határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t. c. 107. és 108. §-ai értelmében készpénzfizetés mellett, a legelőbbet igérőnek, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az elérvezendő ingóságokat mások is le- és felülfoglaltatták és azok kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t. c. 120. § értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Belényes, 1907. évi július hó 15. napján.

Goldstein Manó,

kir. bir. végrehajtó.

Legjobbak

a
Moskovits

czipők.

Kossuth-utca 5.

MEGJELENT
az első kötet 500 szöveg-
képpel és 60, részben
színes műmelléklettel.

A MŰVELTSÉG KÖNYVTÁRA

A TECHNIKA VIVMÁNYAI

című kötet a magyar közön-
ség minden rétegének érdeklő-
désére számíthat. Nem tudá-
kos szakmunka, hanem élvez-
zetes, könnyed olvasmány.

A MŰVELTSÉG KÖNYVTÁRÁ-BÓL,

melyről olvasóinknak már több ízben hirt adtunk, most jelent meg az első kötet. A kötet címe:

A TECHNIKA VIVMÁNYAI

AZ UTOLSÓ SZÁZ ÉVBEN.

SZERKESZTIK: HOLLÓS JÓZSEF ÉS PFEIFER IGNÁC.

Ez a kötet úgy külső megjelenésével, mint tartalmával, stílusának irodalmi, könnyed hangjával egyaránt megfelel mindazoknak a várakozásoknak, melyeket a kiadótársulat a magyar közönségben a **MŰVELTSÉG KÖNYVTÁRA**-ról szóló ismertetéseivel felkeltett.

A könyvet szakemberek írták, de oly könnyen érthető hangon, mintha szabad előadást tartanának a társadalom minden köreiből összesereglett hallgatók előtt, kiknek figyelmét lebilincselik tárgyuk érdekességével, előadásuk könnyedségével és a szemléltetés gazdag eszközeivel.

A TECHNIKA VIVMÁNYAI című munka a magyar társadalom minden rétegének szól. A **gazdát** rávezeti a rendelkezésre álló és még kihasználatlan természeti erők célszerű kihasználására. Szakszerű tájékoztatást nyújt a gazdasági gépekről és külön nagy fejezetben ismerteti a gazdasági termékek ipari feldolgozását.

A magyar kereskedő szeme előtt ennek a könyvnek az olvasása számos iparág kereskedelmi kihasználásának perspektíváját nyitja meg, különösen a fiatalabb generációnak meg kell ismerkedni ezzel a munkával, mely megismerteti a **bányászat, kohászat, faipar, szövőipar, kémiai nagyipar** stb. stb. hatalmas, milliárdnyi értékű vagyont termelő haladásával. A **tanügy munkásai a MŰVELTSÉG KÖNYVTÁRA**-nak első kötetében

gondolkodásuk és ismereteik gazdagítására kiváló munkát nyerne. A nagyközönség legszélesebb rétegeit, valamint a megfelelő szakmákban működőket pedig közelről érdekli a közlekedés eszközeiről, a hadászati technikáról, az elektromosság-ról, távirás-ról stb. szóló fejezetek.

A legújabb problémák: **radioaktivitás, drótnélküli távirás, repülőgép** stb. e könyv olvasása útján eleven fogalmakká válnak az olvasó előtt.

A „Műveltség Könyvtára“-nak
ára kötetenkint.... **24 korona.**

Megrendelhető

havi részletfizetésre is

Sebő Imre

könyv- és papirkereskedésében

Nagyvárad, Rákóczi ut.

A Technika Vivmányai

című kötet fejezetei és a szerzők nevei:

- Energia: Schimanek Emil.
- Bányászat: Litschauer Lajos.
- Kohászat: Gálocsy Árpád.
- A fémek megmunkálása: Kandó Gyula.
- Motorok és emelőgépek: Kármán Tódor.
- A közlekedés eszközei: Gondos Viktor.
- Pósta: H. Hennyey Vilmos.
- A fény a tudomány szolgálatában: Karvázy Zsigmond.
- A sokszorosító ipar: Kún Sámuel.
- A technika a hadviselés szolgálatában: M. Müller Hugó.
- Faipar: Gaul Károly.
- Szövő- és fonóipar: Maly Ferenc.
- Papírgyártás: Jalsoviczky Géza.
- A kémia vivmányai: Pfeifer Ignác.
- Gazdasági gépek: V. Markhót Jenő.
- Gazdasági termékek ipari feldolgozása: Kosutány Tamás.
- Elektromosság: K. Liphay Károly.
- Telegrafia és telefonía: Hollós József.
- Zárószó: Méray-Horváth Károly.

A MŰVELTSÉG KÖNYVTÁRÁNAK

első sorozata a következő könyvekből fog állani:

- I. A Technika Vivmányai
- II. Az Ember
- III. A Világegyetem
- IV. A Föld
- V. Az Élők Világa
- VI. A Társadalom

A második sorozat, hat kötetben, tartalmazni fogja a történelmi, irodalmi és művészeti ismereteket és az első sorozat teljes befejezése után fog megjelenni.

Aláírási felhívás.

a Magyar Takarékszövetkezet első évtársulatába való belépésre.

Az évtársulat kezdődik 1907. évi július hó 1-én és tart 1910. évi június hó 30-ik napjáig. Mibelyt 1000 üzletrész jegyezve lesz, az évtársulat megalakul.

A szövetkezet célja: több apróbb betétek útján való takarékosagra buzdítani, a tagok esetleges hiteligényeit a legjutányosabban kielégíteni és az igénybe vett hitel visszafizetésére könnyű módot nyújtani.

A szövetkezet tagja lehet bárki, aki magát arra kötelezi, hogy a szövetkezet pénztárába három éven át hetenkint legalább 20 fillért befizet. A szövetkezet tagja a teljesített befizetések négyötöd részét minden kezes nélkül bármikor kölcsön veheti.

Egy üzletrész **hetenkint 20 fillér** befizetésére kötelez. Az aláírás alkalmával az első heti részlet és minden üzletrész után 5 fillér üzleti költség fizetendő be.

A Magyar Takarékszövetkezet tagjai kényelmére azt az újítást hozza be, hogy a befizetések eszközlése céljából nem kell az intézet helyiségébe hétről-hétre feljörniök, am tetemes idővesztéssel jár, mert a szövetkezet (óvadék mellett alkalmazott) pénzeszedője minden héten telkeresi a tagokat lakásukon, hogy a heti befizetés összegét átvegye s azt az alapszabályokban előírt módon nyugtázza.

Nagyváradon, 1907. évi június 1. napján.

A Magyar Takarékszövetkezet alapítói.

A szövetkezet a **MAGYAR BANK** r. t. helyiségében székel (Fő-utca, Bazár-épület.)

Hirdetmény.

**Óvadékkal rendelkező
pénzeszedő**

felvételt.

Ajánlatok alulírott pénz-
intézetnél nyújthatók be.

**Magyar Bank Részv.
Társaság.**

147

Biharmegyei Takarékpénztár.

Utazási és fürdőidény

alkalmából

megőrzés végett elfogadunk

Értékpapirokat

Betéti könyvecskéket

Értéktárgyakat

Ékszereket

Csomagokat és dobozokat (lepecsételve)

Saját betéti könyvecskéinket díjtalanul

Az átvett tárgyakról **elismervényt**

adunk — és **mérsékelt** őrzési díjat számítunk.

Biharmegyei Takarékpénztár

Kossuth Lajos-utca.

155

Vérszegényeknek

idegeseknek, sápkórosoknak, neu-
raszteniásoknak, női bajokban szen-
vedőknek páratlan hatású gyógyfürdő

Radna-Borberek

vasas fürdő

Beszterce-Naszódvármegyében.

Klimatikus hely, őstenyő környezet, su-
balpin klíma. Hideg és meleg fürdők.
Vasas és szénsavas források.

Előidény június 15-től július 5-ig.

Előidényben a szobák árából **20**
százalék engedmény.

Felvilágosítással szolgál: a fürdőbértől,
Besztercén, Mihály-utca 18., június 15-től
Radna-Borbereken. 61

Mezey János és Társa

Csordás Testvérek utóda.

Ajánljuk háztartási cikkek beszerzésére új árukkal dusan felszerelt

fűszer- és csemege kereskedésünket

Szent László-tér, nagyvárad takarékpénztár épületben, hol minden fenti körzetbe eső élelmi cikkek, csemegeárak, borok, friss töltésű ásványvizek a legelőnyösebben bevásárolhatók.

A befűzési idény alkalmából felhívjuk a t. közönség b. figyelmét pergament-papír, zsineg, parafa-dugasz stb. a gyümölcs conserválás-hoz szükséges áruinkra, nemkülönben a t. gazdaközönség b. figyelmébe ajánljuk a

Raffiát ojtó pamutot, permetezéshez szükséges kékkő (rézgálic) raktárunkat.

Idei csurgatott akác méz.

Naponta friss tea vaj.

Két jó nevelésű fiu
tanulóul felvétetik.

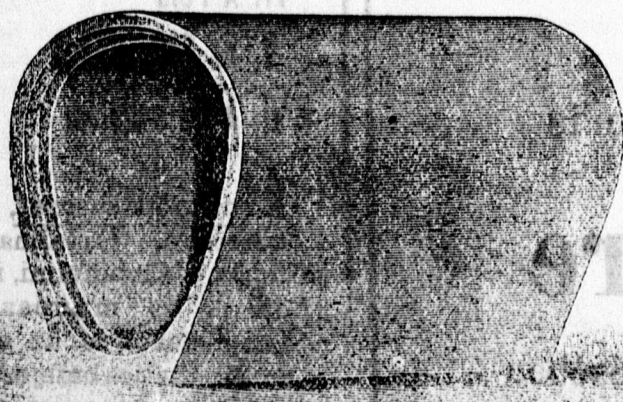
Tisztelettel

Mezey János és Társa

Telephon szám 249.

40

Uj vállalat!

Spitz Sámuel

menyezet (Stuccatur) nádszövet, cement-
árak gyára és kavicsbányája

Lakása Sztaroveszky-utca 13.

Telefon szám 561.

Van szerencsém a t. c. közönség b. tudomására hozni, hogy a Körözsoldalon levő saját telepemem egy cementáru gyárat létesítettem. Készítek nagyon szép fedél cserepet többféle színben. Ugyisintén cement lapokat. Továbbá minden méretű csatorna és áteresztő csöveket ehhez való előfejeket is minden méretben. Ajánlom még saját gyártmányu nádszövetet, mely rozsdá ellen rezett sodronyba van szövve. — Végül szállítok:

homokot, kavicsot, rostaaljat

helyben saját igáimmal házhoz, vidékre vasuton. A t. c. közönség b. pártfogását kérve vagyok tisztelettel:

Spitz Samuel.